

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Našim častitim naročnikom. — „Wreszenska afera.“ — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Regulacija učiteljskih plač pri nas in drugod. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inserati.

Našim častitim naročnikom.

Z današnjim dnem bomo ustavili vse sedanje naslove. Zato prosimo vse častite naročnike, da naročbo **do konca tega meseca** — če pa mogoče, že do 25. t. m. — obnove (najbolje s pošto nakaznico ali začasno tudi z dopisnico), ker se sicer list z novim letom ustavi. Hkrati prosimo vse somišljenike, da razširjajo naš list med sabo in prijatelji ter nam pridobivajo novih naročnikov. Noben napreden učitelj ne sme biti brez „Učiteljskega Tovariša“. Prav tako ne sme biti nobena šola brez „Popotnika“ in „Zvončka“. Čim več gmotne podpore bodo imeli naši listi, tembolj bodo vstrezali svojim namenom.

Uredništvo in upravništvo

„Učiteljskega Tovariša“.

Ljubljana, dne 20. grudna 1901.

„Wreszenska afera.“

Gnezenska obsodba z dne 17., 18. in 19. novembra t. l. vznemirila je precej duhove avstrijskega kakor tudi ostalega Slovanstva, a tem vznemirom pridružili so se tudi ostali civilizovani evropski narodi.

Nemška brutalnost pokazala se je dvakrat v teku kratke dobe na prav bestijalen način. Komparativ nemške olike bi pač vsekakor lahko smatrali ono dejstvo, ko se je z nekakim „pompom“ pripeljala glava morilca nemškega poslanika Kettelerja na Nemško, a kot „superlativ“ one dvatisočletne kulture bi pa pač lahko smatrali najnovejši akt nemške nasilnosti, ki se je izvršila z izrekom „gnezenske“ obsodbe in katera je imela svoj začetek v mestecu Wresznu.

Stvar izvršila oziroma pričela se je na tak le način. Naučno ministerstvo Nemčije izdalo je, ako se ne motimo, že l. 1899., nekako odredbo, na podlagi katere se prepoveduje po ljudskih šolah Nemčije — bodisi torej po krajih, kjer so v pretežni večini Poljaki, oziroma Danci, ali pa Francozi, torej na mejah — gojenje tujih jezikov, zakaj „Aufgabe der

Volksschulen im Deutschen Reiche und im preussischen Staat ist aber nicht die besondere Pflege der fremden, sondern der vaterländischen, für jeden Deutschen unentbehrlichen deutschen Sprache.“

Poljake je pa ta odredba spekla v dno njih domoljubnih src. Prej je bilo dovoljeno poljskim otrokom vsaj pri krščanskem nanku se posluževati poljskega jezika, a vsled te odredbe jim je bila odvzeta še ta malenkost. Nasledek te odredbe je bil ta, da otroci v ljudski šoli mesteca Wreszna se niso hoteli učiti krščanskega nauka v nemščini, niti odgovarjati na nemška vprašanja. Temu umetno zanešenemu štrajku sledila je kazen, ker nemški narodni čut ne pozna nikakega pardona v takih slučajih, zakaj „jede Nachgiebigkeit der Unterrichtsverwaltung in der Sprachenfrage würde daher zur Förderung der national polnischen Agitation ausgebeutet“ in tega se Nemci bolj bojé kakor azijske kuge.

Tamošnji učitelj Koralewski si ni znal drugače pomagati, kakor da je prosil pomoči okrož. šol. nadzornika Wintra. Ker je pa na Nemškem vsled odloka naučnega ministerstva z dne 1. maja 1899. l. dovoljena telesna kazen, poslužil se jo je okr. šol. nadzornik Winter v vsej njenej celoti. In kazen je doletela 14 renitentnih otrok. Pri tej priliki nam bodi dovoljeno le najmarkantnejše točke osodepolnega ukaza navesti, katerega nasledki pretresajo celi poljski narod.

„Die Befugnis der Lehrer, erforderlichenfalls auch körperliche Strafen anzuwenden, soll nicht bestritten werden. Aber es wird aufs neue nachdrücklich einzuschärfen sein, dass Züchtigungen und im äussersten Falle, wenn andere Disciplinarmittel nicht gefruchtet haben, oder bei besonders schweren Vergehungen erfolgen dürfen, und dass sie auch dann selbstverständlich niemals irgendwie in Misshandlungen ausarten oder der Gesundheit der Kinder auch nur auf entfernte Art schädlich werden dürfen — — —.“

„Um Verfehlungen bei Züchtigungen thunlichst zu verhüten, sind in Schulen, welche unter einem Rektor oder Hauptlehrer stehen, körperliche Strafen nur unter Zustimmung des Leiters der Schule anzuwenden; in den anderen Schulen ist die Zustimmung des Schulinspektors einzuholen.“

Okrožni šol. nadzornik poslužil se je v celotnej meri tega ukaza in ukazal, kakor rečeno, 14 otrok kaznovati, to je preteptati. Ta kazen je privabila mnogo poljskega ljudstva pred šolo in v šolo ter so s silo odvedli svoje otroke.

Samooobsebi je umevno, da „državna avtoriteta“ ni mogla kaj takega prenesti in nastopila je proti temu „zlo-